

Dis 200009804
expl. i Coördinatore

46

Rapportage MID
over

Indonesië

Aangeboden aan
Voorzitter en leden CVIN
door

Directeur Militaire Inlichtingendiensten

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

Afdeling Inlichtingen

Indonesië

De afgelopen weken was Indonesië weer volop in het nieuws, met als pregnant bijkomstigheid de aanwezigheid van een Nederlands marine-eskader in de Indonesische wateren. Vanuit dat perspectief worden de ontwikkelingen daar door de MID met extra aandacht gevolgd, waarbij in het bijzonder de situatie op de Molukken en in Atjeh in het oog springen. Om die reden is deze korte analyse van de ontwikkelingen aldaar geschreven

MOLUKKEN

Om onduidelijke redenen is er momenteel sprake van een nieuwe geweldsexplosie op de Molukken. Deze lijkt niet alleen te kunnen worden toegeschreven aan de aanwezigheid van strijders van het Forum Komunikasi Alussunnah Wal Jamaah (FKAWJ), maar ook aan zogenoemde *preman* ofwel provocateurs.

De FKAWH is een overkoepelende organisatie van moslimbewegingen in Indonesië, waarvan de nu op de Molukken actief zijnde Laskar Jihad de gewapende vleugel is. Naar verluidt geniet de FKAWJ de steun van parlamentsvoorzitter Amien Rais, getuige zijn openlijke steunbetuiging aan de Jihad plannen op de Molukken ten overstaan van FKAWJ-demonstranten op het terrein van het Volkscongres in Jakarta op 4 april jl. FKAWJ heeft in eerste instantie circa 3.000 Laskar Jihad strijders naar de Molukken gestuurd. Indien het conflict tussen Christenen en Moslims langer aanhoudt beschikt FKAWJ over de middelen om nog eens 7.000 strijders te sturen. Als de Indonesische regering Laskar Jihad de toegang tot de Molukken zou weigeren, zal FKAWJ naar eigen zeggen de Jihad verplaatsen naar Java.

Naar verluidt zouden op de Molukken ook zogenoemde *preman* aanwezig zijn, provocateurs afkomstig uit delen van de Indonesische strijdkrachten. Dit fenomeen dateert al uit de guerrillastrijd tegen de Nederlanders. Het betreft hier mogelijk niet-reguliere troepen van de Indonesische strijdkrachten, die o.a. zwerfjongeren zouden rekruteren en inzetten om onrust en vernielingen te veroorzaken. Dit fenomeen deed zich vorig jaar augustus tijdens het referendum op Oost-Timor ook voor en zou nu in zowel Atjeh als de Molukken voorkomen.

Beoordeling

Opvallend is dat het oplaaien van het geweld op de Molukken wederom plaatsvindt in samenhang met politieke ontwikkelingen in Jakarta i.c. de verhoren van Soeharto en Generaal Wiranto. Ook is inmiddels de schoonzoon van Soeharto en voormalig Kostrad commandant Prabowo Subianto permanent teruggekeerd in Jakarta, na anderhalf jaar zelfverkozen ballingschap in Jordanië. Subianto wordt door Wahid verweten verantwoordelijk te zijn voor meer dan 100 doden in o.a. Irian Jaya. Verder subsidieerde Subianto zijn Kostrad troepen uit eigen middelen waardoor niet uitgesloten kan worden dat hij mogelijk nog steeds op loyaliteit kan rekenen vanuit (delen) van Kostrad.

Vooralsnog moet worden aangenomen dat de situatie zoals deze zich momenteel op de Molukken ontwikkelt een weerspiegeling kan zijn van de politieke ontwikkelingen in Jakarta. Een weerslag op de positie van de huidige president kan niet worden uitgesloten. Ook lijkt er momenteel sprake van de ontwikkeling van centrifugale krachten die de politieke stabiliteit van de archipel mogelijk zelfs al op zeer korte termijn zouden kunnen ondermijnen.

ATJEH

Zoals bekend heeft de Indonesische regering recentelijk een overeenkomst gesloten die een eind moet maken aan de onafhankelijkheidsstrijd in Atjeh op Sumatra. Omdat er in Atjeh meerdere, deels met elkaar verwante groeperingen actief zijn, is niet geheel duidelijk met wie de Indonesische regering de overeenkomst heeft gesloten.

De *Vrij Atjeh Beweging* (GAM) is de bekendste afscheidingsbeweging die momenteel in Atjeh actief is onder leiding van de in Zweden verblijvende Hasan di Tiro. Deze beweging streeft naar een sultanaat los van Indonesië. De militaire tak van deze beweging staat onder leiding van Abdullah Syafei. Deze militaire tak bestaat volgens schattingen uit zo'n 3000 man. Sinds augustus '98 zijn zij verantwoordelijk voor de dood van 88 Indonesische militairen. De Indonesische strijdkrachten zelf schatten de GAM strijders in als gevaarlijker dan de leden van de pro-Indonesische milities die actief waren op Oost-Timor. Bij de ondertekening van de overeenkomst waren twee vertegenwoordigers van di Tiro, aanwezig, maar di Tiro bleef zelf op de achtergrond. Onlangs is bekend geworden dat di Tiro kan worden geïdentificeerd als de daadwerkelijke leider van alles wat zich in Atjeh bevrijdingsbeweging noemt.

Veel minder bekend is dat er sinds begin 1999 een afsplitsing van het GAM actief is onder de naam *MP-Gam*. Deze afsplitsing werd opgericht omdat er onduidelijkheid ontstond over zijn opvolging toen di Tiro begin vorig jaar een beroerte kreeg. Het was het MP-Gam dat in november 1999 in Washington verscheen onder de naam Achenese Liberation Front.

Ook is sprake van het feit dat een nieuwe medespeler wordt gesignaleerd onder de naam *Pihak Ketiga* (derde kracht). Mogelijk gaan ook hier leden van de Indonesische strijdkrachten schuil achter deze verder nog onbekende organisatie.

Beoordeling

Omdat de overeenkomst waarschijnlijk niet door alle genoemde bewegingen wordt onderschreven, kan niet worden uitgesloten dat individuele leden van zowel de strijdkrachten als van de onafhankelijkheidsbeweging belang hebben bij een voortzetting van de strijd. Hierbij moet in het bijzonder worden gedacht aan diegenen die de afgelopen jaren hebben geprofiteerd van wapenhandel en het verzorgen van de beveiliging van de olie- en gas installaties die in Atjeh aanwezig zijn. Verder geeft de hardnekkige volharding in de standpunten van beide partijen aan hoe klein de ruimte voor onderhandelingen is. Hoop dat deze overeenkomst uiteindelijk tot vrede in het gebied in het noorden van Sumatra kan gaan leiden lijkt dan ook voorlopig misplaatst.